

Helsingin hallinto-oikeus
Radanrakentajantie 5, 00520 Helsinki
helsinki.hao@oikeus.fi

Valitus Effi ry:n rahankeräyslupahakemuksen hylkäyksestä

Valittaja

Electronic Frontier Finland - Effi ry
PL 239
00101 Helsinki
effi@effi.org

Asiamies ja prosessiosoite

OTK Mikko Välimäki
Riippakoivunkuja 12 B
02130 Espoo
mikko.valimaki@effi.org
puh. 050 5980498

Päätös johon haetaan muutosta

Poliisihallituksen hylkäävä päätös Electronic Frontier Finland - Effi ry:n rahankeräyslupahakemukseen, POL-2014-6093

Tiedoksiantopäivä

Päätös on päivätty 22.1.2015. "Tiedoksisaannin katsotaan tapahtuneen seitsemäntenä päivänä kirjeen lähettämisestä, jollei muuta näytetä." Tiedoksisaantipäivästä 29.1.2015 laskien valitusaika päättyisi siis 28.2.2015, joka on lauantai, joten viimeinen valituspäivä on maanantai 2.3.2015.

Vaatimukset

Vaadimme yllä mainitun Poliisihallituksen päätöksen kumoamista lain ja sen tarkoituksen vastaisena sekä asian palauttamista Poliisihallitukselle uutta päätöstä varten. Uusi päätös on tehtävä kiireellisesti. Vaadimme lisäksi, että hallinto-oikeus jäävää Poliisihallituksen arpajaishallintopäällikkö Jouni Laihon osallistumasta uuden päätöksen tekemiseen.

Vaadimme lisäksi hallintolainkäyttölain 74 §:n mukaisesti valtiota korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jotka ovat tähän mennessä arvonlisäveroineen 2976 euroa.

Asian kannalta relevantti tausta

Electronic Frontier Finland - Effi ry on vuonna 2001 perustettu aatteellinen yhdistys, jonka kantavana ajatuksena on yksilön sähköisten oikeuksien puolustaminen. Yhdistyksellä on noin 1500 henkilöjäsentä ja se vaikuttaa aktiivisesti muun muassa lainsäädäntöhankkeisiin, jotka koskevat yksityisyyden suojaa, sananvapautta, tekijänoikeuksia ja sähköistä hallintoa. Yhdistys antaa vuosittain eri ministeriöiden pyynnöstä lukuisia kirjallisia lausuntoja ja yhdistyksen edustajat käyvät kuultavina säännönmukaisesti eduskunnan valiokunnissa. Yhdistyksen hallitus ja aktiivit ovat pääosin tekniikan ja juridiikan asiantuntijoita.

Osana toimintaansa yhdistys on monien muiden kansalaisjärjestöjen tapaan avannut Internet-sivuillaan <http://www.ffi.org/yhdistys/lahjoitukset.html> ohjeet, miten kiinnostuneet voivat antaa yhdistykselle lahjoituksia. Sivua avattiin aikanaan vastauksena lukuisille tätä asiaa yhdistykseltä suoraan kysyneille. Tämä lahjoituksista informoiva sivu on ollut olemassa tätä kirjoitettaessa asiallisesti saman sisältöisenä, samassa Internet-osoitteessa pian 15 vuotta. Yhdistys pitää lahjoituksista informoimista täysin normaalina ja asiallisena sananvapauden käyttämisenä.

Toisin kuin monissa muissa maissa Suomessa on olemassa rahankeräyslaki, jonka mukaan kaikenlainen rahankeräys, jossa "vedotaan yleisöön" vaatii etukäteisen poliisiviranomaisen luvan. Laki ja sen sanamuoto on ollut muuttumaton sen aikaa kun yhdistyksen lahjoituksista informoiva sivu on ollut Internetissä. Laki uudistettiin vuonna 2005 mutta rahankeräyksen määritelmä ja teksti "yleisöön vetoamalla" pysyi muuttumattomana.

Yhdistystä ja sen hallituksen kymmentä jäsentä vastaan nostettiin vuonna 2006 syyte rahankeräysrikoksesta sillä perusteella, että yhdistys ei ollut hakenut lahjoituksista informoivalle Internet-sivulle rahankeräyslupaa. Syyttäjän keskeisenä kirjallisena todisteena oli Poliisihallituksen arpajaishallintopäällikkö Jouni Laihon allekirjoittama kirjallinen lausunto, jossa Laiho esitti mielipiteensä että "kyseessä näyttäisi olevan rahankeräyslain 1 §:n mukainen rahankeräys, jonka toimeenpanemiseen on haettava ja saatava rahankeräyslupa" (liite 3). Syyttäjä oli nimennyt Laihon hovioikeuteen todistajaksi yhdistystä ja sen hallituksen jäseniä vastaan (liite 4). Sekä Helsingin käräjäoikeus että Helsingin hovioikeus (liite 5) hylkäsivät syytteet perusteettomina ja velvoittivat valtion korvaamaan yhdistyksen ja sen hallituksen jäsenten oikeudenkäyntikulut.

Yhdistyksen lahjoituksista informoiva sivu pysyi Internetissä muuttumattomana. Sen sijaan Poliisihallitus on jatkanut Laihon allekirjoittamien selvityspyyntöjen lähettämistä yhdistykselle koskien tätä samaa sivua (liite 6), ja esittämällä että vuonna 2006 voimaan tulleen lakiuudistuksen jälkeen aiemmilla oikeudenkäynneillä ei olisi merkitystä (liite 8). Uutta syytettä ei ole kuitenkaan nostettu eikä yhdistyksen tiedossa ole, että mikään poliisiviranomainen (Laihoa lukuun ottamatta) tai syyttäjä olisi lähtenyt edes tutkimaan asiaa uudelleen. Tämä onkin itsestään selvää jo *ne bis in idem* periaatteen nojalla.

Perustelut

1. Lupaa on haettu uuteen radio- ja lehtimainoskampanjaan, ei vanhaan Internet-sivuun

Electronic Frontier Finland - Effi ry on nyt hakenut rahankeräyslupaa ajatuksena toteuttaa ns. kertaluontoinen perinteinen lahjoituskampanja, jossa ihmisiltä pyydetään aktiivisesti pääasiassa radio- ja lehtimainoksien lahjoituksia yhdistyksen toiminnan tukemiseksi (liite 1). Yhdistyksen kampanjan tiedotuskanavat on yksilöity lupahakemukseen. Sen mukaisesti radio- ja lehtimainontaan sekä erilaisiin painettuihin esitteisiin ollaan valmiit panostamaan 17.000 euroa ja näistä on arvioitu saatavan yhteensä noin 70.000 euroa lahjoituksia ennen kaikkea sellaisilta, joille yhdistys ja sen toiminta eivät ole ennestään erityisen läheisiä.

Lupahakemuksen mukaisesti radio- ja lehtimainonnan sekä painettujen esitteiden lisäksi kampanjaa on tarkoitus tukea tiedottamalla siitä sähköpostitse ja Internetissä uudessa kampanjaa varten avattavassa osoitteessa <http://www.ffi.org/lahjoita> sekä muilta Internet-sivuilta ostettavalla mainostilalla. Korostettakoon, että lupahakemuksessa mainittu uusi sivu on eri osoitteessa kuin olemassa oleva sivu, jonka osoitteena tulee säilymään <http://www.ffi.org/yhdistys/lahjoitukset.html>. Uudella sivulla mainittu pankkitili on myös eri, ja se on avattu nimenomaisesti kampanjaa varten. Sähköposti- ja Internet-tiedotus on suunnattu erityisesti yhdistyksen aktiivisille tukijoille, joista osa ei seuraa välttämättä ns. perinteistä mediaa lainkaan. Panostus Internet-kampanjointiin onkin tämän vuoksi yksilöity lupahakemuksessa ainoastaan 1.500 euroksi eli yli kymmenen kertaa pienemmäksi muuhun kampanjointiin nähden.

Poliisihallitus hylkäsi lupahakemuksen jälleen kerran arpajaishallintopäällikkö Jouni Laihon allekirjoittamalla jäätävällä päätöksellä (liite 2). Hylkäyspäätöksen ainut perustelu on, että koska yhdistyksen olemassa oleva Internet-sivu on Poliisihallituksen mielipiteen mukaan lainvastainen, lupaa ei voi myöntää. Päätös on täysin käsittämätön, koska yhdistyksen olemassa oleva Internet-sivu ei liity millään tavalla lupahakemuksessa tarkoitettuun lahjoituskampanjaan edes siltä osin kuin lupaa on haettu uudelle Internet-sivulle. Päätöstä voi ainoastaan selittää ymmärtämällä asian relevantti tausta ja Laihon rooli yhdistyksen julkisena vastapuolena oikeudenkäynneissä vuosien ajan.

Poliisihallituksen päätöstä lukemalla näyttäisi siltä, että Poliisihallitus (Laiho) on joko todellakin luullut yhdistyksen hakevan lupaa olemassa olevalle Internet-sivulle tai vaihtoehtoisesti koska yhdistyksen Internet-sivu on Poliisihallituksen (Laihon) mielestä lainvastainen, Poliisihallitus ei suostu käsittelemään yhdistyksen minkäänlaista lupahakemusta ennen kuin Internet-sivu poistetaan. Selvää on, että Poliisihallitus sivuuttaa päätöksessään tyystin kaikki muut haetun lahjoituskampanjan tiedotuskanavat ja koko kampanjan tarkoituksen, ja juuttuu menneisiin. Tämä siitä huolimatta, että mm. aiempien oikeudenkäyntien perusteella on selvää että yhdistyksen Internet-sivu, jossa informoidaan lahjoitusten kyselijöitä, ei vaadi erikseen Poliisihallituksen lupaa. Samaan on päätytty myös mm. Korkein hallinto-oikeus päätöksessä KHO:2008:26 (annettu 25.4.2008) koskien erästä toista yhdistystä ja vastaavahkoa sivua. Tällä ei pitäisi olla asiassa edes yhtään mitään merkitystä, koska olemassa olevalle Internet-sivulle ei ole haettu lupaa.

Näillä perustein vaadimme, että hallinto-oikeus kumoaa Poliisihallituksen päätöksen ja palauttaa lupahakemuksen uuteen käsittelyyn. Poliisihallituksen on käsiteltävä yhdistyksen olemassa olevaan Internet-sivuun täysin liittymätön lupahakemus asiallisesti ja unohdettava menneet. Hakemus on käsiteltävä kiireellisesti, koska kampanjan lykkääntyminen on jo nyt maksanut yhdistykselle kymmeniä tuhansia euroja saamatta jääneinä lahjoituksina.

2. Laihon jääviys

On selvää, että arpajaishallintopäällikkö Jouni Laiho ei voi enää osallistua päätöksen tekemiseen ottaen huomioon hänen toiminta ja asenne, jotka ilmenevät mm. vuosia jatkuneessa konfliktitilanteessa ja täysin periksi antamattomassa kirjelmöinnissä yhdistyksen ja Laihon välillä (liitteet 6, 7 ja 8; tämän lisäksi kirjelmöintiä on käyty vuosien varrella julkisesti mm. lehtien yleisönosastoilla). Laiho on todistanut aiemmin oikeudessa yhdistystä ja sen hallituksen jäseniä vastaan jutussa, jossa näille on vaadittu rangaistusta rahankeräysrikoksesta olemassa olevan Internet-sivun takia sekä yhdistystä on vaadittu menettämään valtiolle kaikki yhdistyksen koskaan saamat lahjoitukset (liitteet 3 ja 4). Laiho on viitannut allekirjoittamassaan selvityspyynnöissä mainittuun tapaukseen ja kiistänyt sen lopputuloksen (8).

Laiholla on siten jo asiakirjoista ilmenevä henkilökohtainen tavoite kyseenalaistaa ja sulkea vuodesta toiseen yhdistyksen Internet-sivu sekä olla antamatta mitään asiallista ohjeistusta yhdistykselle tästä Internet-sivusta. Laiho on välttänyt ryhtymästä mihinkään asialliseen vuoropuheluun yhdistyksen tai sen edustajien kanssa. Laiho on myös sotkenut oma-aloitteisesti Internet-sivun yhdistyksen lupahakemukseen ja käyttänyt sitä ainoana perusteluna hylätä hakemus, joka ei kuitenkaan liity mitenkään tuohon Internet-sivuun ja sen historiaan. Näin toimiessaan Laiho on perusteettomasti lykännyt yhdistyksen historian ensimmäisen lahjoituskampanjan aloittamista.

Edellä sanotun perusteella asiasta viime kädessä päättäneen virkamiehen Jouni Laihon puolueettomuus on epäilemättä vaarantunut hallintolain 28 §:n 1 momentin 7 kohdan mukaisesti. Hallinto-oikeuden on palautuspäätöksen yhteydessä jäävättävä arpajaishallintopäällikkö Jouni Laiho käsittelemästä tätä asiaa enemmän.

3. Lain tarkoitus ja lainsäätäjän linjaukset

Rahankeräyslain 1 §:n mukaan lain tarkoituksena on "mahdollistaa yleishyödyllisen toiminnan rahoittamiseksi järjestettävät rahankeräykset ja estää epärehellinen toiminta rahankeräyksen yhteydessä." Ottamalla tämä periaate lähtökohdaksi voitaisiin jopa katsoa, että Poliisihallituksen päätökset ja tiedustelupyynnöt lahjoituskampanjoista eivät ole olleet yleisellä tasolla lain tarkoituksen mukaisia. Yhdistyksen ja sen toiminnasta vastaavien rehellisyyttä ja tarkoituspäriä ei ole vielä kertaakaan epäilty. Pitäisi olla selvää, että selvityspyyntöjen ja hylkäävien päätösten ensisijaisena perusteena on oltava perusteltu epäily siitä, että lahjoitusten hakijalla on epärehellinen tarkoitus. Poliisihallitus on kuitenkin järjestelmällisesti sivuuttanut tällaisen pohdiskelun ja näyttäisi lähtevän siitä, että muodollinen lupaprosessi ja mahdollisimman kattava

lupien vaatiminen on lain perimmäinen tarkoitus. Tämä on paitsi epäasianmukaista ns. turhaa byrokratiaa, myös koko lain perustavan tarkoituksen vastaista.

Lähtökohta on myös selvässä ristiriidassa lainsäätäjän viimeaikaisiin linjauksiin yli puoluerajojen. Stubbin hallituksen kesällä 2014 hyväksytyn hallitusohjelman mukaan “Käynnistetään lainsäädäntöhanke, jonka myötä rahankeräykset vapautetaan nykyisenkaltaisesta lupamenettelystä vastaamaan nykypäivän toimintaympäristöä.” Sisäministeri Päivi Räsänen kommentoi asiaa seuraavasti: “Raskas ennakkoliseen lupaharkintaan perustuva lupamenettely rahankeräysten osalta ei ole enää perusteltu. Uusi hahmoteltu malli, joka pohjautuu rahankeräysten toimeenpanijan ilmoitukseen keventää sääntelyä, tarjoaa samalla rekisteröitymisvelvollisuuden kautta mahdollisuuden yleisen luottamuksen ylläpitoon... Kesäkuun hallitusneuvotteluissa kirjaus ehdotus rahankeräysten lupamenettelyn uudistamiseksi sai yksimielisen tuen” (liite 9). Linjauksen takana oli myös suurimman oppositiopuolue Keskustan lähestulkoot kaikki kansanedustajat (liite 10). Muutoshanke on tätä kirjoitettaessa kesken mutta ottaen huomioon hallituksen ja pääoppositiopuolueen yksimielinen tuki hankkeelle sekä yli puoluerajojen hyväksytyt lähtökohta karsia kaikenlaista turhaa byrokratiaa Poliisihallituksen menettely ei voi olla mitenkään lain tarkoituksen ja lainsäätäjän linjan mukaista.

4. Oikeudenkäyntikuluista

Vaadimme lopuksi, että valtio korvaa yhdistyksen kaikki oikeudenkäyntikulut. Asiassa on hallintolainkäyttölain 74 §:n mukaisesti otettava huomioon, että oikeudenkäynti on aiheutunut viranomaisen selvästi virheellisestä menettelystä ja että virheen seurauksena taloudellisesti merkittävä, kymmenien tuhansien eurojen rahankeräyskampanja on jouduttu toistaiseksi peruuttamaan, millä on ollut huomattavia vahingollisia seurannaisvaikutuksia yhdistyksen suunnitellulle toiminnalle.

Liitteet / todisteet:

1. Effi ry:n rahankeräyslupahakemus
2. Poliisihallituksen päätös 22.1.2015 POL-2014-6093
3. Jouni Laihon kirjallinen lausunto aikaisemmassa oikeudenkäynnissä
4. Syyttäjän valitus Helsingin hovioikeudelle (Laiho nimetty todistajaksi sivulla 4)
5. Helsingin hovioikeuden tuomio 10.12.2008 3487
6. Poliisihallituksen selvityspyyntö 12/2011 (2020/2011/4223) (olemassa olevasta sivusta, josta käytiin jo aiemmin oikeutta)
7. Effin vastaus Poliisihallituksen selvityspyyntöön 12/2011
8. Poliisihallituksen vastaus 1/2012
9. Sisäministeriön mediatiedote hallitusohjelmasta 7.7.2014
10. Toimenpidealoite 46/2014 vp

Espoossa 1. maaliskuuta 2015

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Mikko Välimäki', with a horizontal line extending to the right.

Mikko Välimäki
OTK, mikko.valimaki@effi.org, puh. 050 5980498